

1

Dün bahsettiğim *Oxygen Advantage* yazarı *uyurken ağzın açılmaması için etrafını bantlamak işe yarıyor* demiş. Sakalım olmasa bu gece denerdim.

Tai Chi yarışmalarında nefesin ne kadar belli olduğuna bakılıyormuş. Nefes aldığınız sestən ve hareketten ne kadar az belli oluyorsa, o kadar iyi kabul ediliyor. *Derin* nefes almanın anlamı diyaframdan almak ve ciğerlerin derinlerinin çalışması için de burundan nefes almak gerekiyormuş.

Bir Afrika kabilesindeki kadınların çocuklara burundan nefes almak eğitimi vermek için uykuda ağızları açıldığında kapattıklarını anlatıyor.

2

Seni ne motive ediyor?

Her insan bir şekilde motive olur. Bir değere, bir kabileye, bir *ölümsüzlük hikayesine* bağlanmak mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyet bizi altı boş, batıl ve zararlı bağlanmalara da itiyor. Değerlerin *doğruluk* ve *yanlışlığı* da tartışılır gerçi, inanıyorsam ve beni mutlu ediyorsa yanlış mıdır? Yanlış olabilir mi?

Seneler önce Şakir Kocabaş'ın *İfadelerin Gramatik Ayrımı*'nı okudum. Bazı ifadeleri bazı meseleler için kullanmanın yersiz olduğunu anlatıyordu. Dini bir ifadeyi bilimsel açıdan inceleyemeyiz, *Hz. Nuh'un gemisine o kadar hayvan nasıl sığırdı?* diye salak salak konuşan Ateistlere *ifadenin anlamı sadece seni bilgilendirmek değildir* diye iki yumruk atmak lazım. *Şiddet dilinin* de her yerde olmasa da bazı yerlerde karşılığı var. *Aydınlatıcı* olabiliyor.

Bunun yanında *hakikati arıyorum* diyen insanın bunu kitaplarda araması, sevgilisini çölde veya çöplükte araması kadar ilginç. Hakikati neden arıyorsun? *Seni ne motive ediyor?*

İnsanlar tarih boyunca *ifadeleri* ve *değerleri* hakikatin taşıyıcısı olarak değil, bir mensubiyet ve motivasyon aracı olarak kullanmışlar. Modern insanın zavallılığı önemli ölçüde bundan kaynaklanıyor, ortaya bir ifade atılıyor, herkes ondan ne anlıyorsa onu *hakikat* sanıyor. Kendi anladığını tavzih için uzun uzun konuşuyor sonra.

Sosyal bilim dediklerinin önemli bir kısmının sevgilisini çöplükte arayanların bulduklarından ibaret olduğuna kanaat ettim.

3

Bir tanrı uydursam ve onun beni insanları kurtarmak için gönderdiğini söylesem inanacaklar çıkacaktır. Bu tanrı hakkında konuşsam, onun etraflarındaki *gerçek nesneler* gibi gerçek olduğunu düşünen

ve bir dağın başında bizi beklediğine inanan da çıkacaktır. Çoğu inanmaz ama inananların da çoğu yanlış şeye inanır.

Konu aslında *Tanrı'nın kendisi* veya nerede oturduğu değildir. Hiçbir zaman olmamıştır. Konu bu insanların neye ne için inanmak istedikleri ve nasıl yaşamak istedikleridir. Değerler bir mensubiyeti ve yaşama biçimini ifade eder, onlara ölçülebilir, sayılabilir, tartışılabilir, doğruluğu denenebilir ifadeler gibi yaklaşmak biraz *medeniyet eksikliği* demek.

Bunun yanında modern dünyada her şey bir din savaşına dönüşüyor. Ölümünün ve hayatındaki yapaylığın bizim kadar farkında olan başka bir nesil olmadığı için herhalde, en ufak bir mesele bile *benim ölümsüzlük hikayem hakkında nasıl böyle konuşursun* kavgasına dönüşüyor. Bilginin ortaya saçılmasından bunun için korkuyorlardı.

4

Zettelkasten'i tersten yapmayı düşünmeye başladım. Önce notları yazıp, sonra onların üstüne yazı yazmak yerine, önce buradaki yazıları yazayım ve sonra onları notlara çevirip birbirilerine bağlayayım. Biri bakmadığında yazmak da zor oluyor. Okuyanlara müteşekkirim, onlar sayesinde yazıyorum.